

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

BA. – I. - D.6

Mesto: Bratislava

Mestská časť: Bratislava-Nové Mesto

Adresa: Budyšínska , Česká

Adresa popisom:

Typ pamätihodnosti: hmotná nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **býv. Masarykove školy (základné školy a býv. meštianka)**

Číslo v zozname MČ: -

Foto:

Popis:

V tejto lokalite – v oblasti Vajnorskej ulice, kde po vzniku ČSR sa výrazne rozmohla výstavba niekoľkopodlažných obytných objektov a pribúdalo obyvateľov, bolo potrebné zabezpečiť aj občiansku vybavenosť, medziiným aj školy. Tak boli na Budyšínskej a Českej ulici podľa projektov architektov **K. Seiferta a P. Smetanu** v rokoch **1927 – 1929** postavené budovy škôl prvého stupňa a meštianky. Boli to prvé školské stavby na Slovensku bez historizujúcich prvkov, čo naznačovalo, že záujem tvorcov sa presunul na organizáciu výučby. Autori jasným funkčným diferencovaním dosiahli na úzkej parcele priaznivú zástavbu a prehľadné dispozície jednotlivých za sebou radených samostatných budov. Trakt bežných učební bol pôvodne oddelený od špeciálnych učební (kresliareň, zborovňa...) schodiskom. Výška budov, proporcie vychádzali z psychiky detí. Po 2. svetovej vojne boli objekty zvýšené o jedno podlažie.

Literatúra a pramene: Š.Šlachta, I.Dorotjaková, Sprievodca po architektúre Bratislavy. 1918-1950. MERITUM, Bratislava, 1996

Spracovala: PhDr.Viera Obuchová,CSc., MÚOP v Bratislave
Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 10/2011

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Tehelná 26
Adresa popisom: blok vymedzený ulicami Tehelná, Priečna, Kukučínova
Názov pamätihodnosti: **Poliklinika Tehelná**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Bratislavy: je evidovaný

Foto:

Popis:

Hmotovo rozmerný objekt polikliniky je vcelku nevhodne umiestnený do historicky staršej obytnej zástavby. Napriek tomu z hľadiska architektúry má budova prehľadnú a prevádzkovo čistú dispozíciu a veľkorysý architektonický výraz rozsiahlych zdravotníckych stavieb svojho obdobia. Autorom projektu je architekt **Viktor Šišolák**, projekt je z r. 1976 (realizácia je z r. 1980). Objekt má pôdorys v tvare písmena L, v zvislých rizalitoch sú umiestnené schodiská. Vstup do budovy je po širokom nástupnom schodisku na úroveň zvýšeného prízemnia alebo z krytého parkoviska v úrovni terénu pod budovou. Poliklinika má zachovanú pôvodnú úpravu komunikačných traktov, chodieb, schodísk. Fasády objektu sú určené rytmom vodorovných línií pásových okien s pásmi muriva obloženými páleným obkladom tehlovej farby.

Literatúra a pramene:

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

Žalman, P.: Architektonický atlas Bratislava 1970-2006 (Bratislava, 2007)

Register modernej architektúry OA HÚ SAV register-architektury.sk, [cit. 2021-07-02].

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 6/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

Mesto:	Bratislava
Mestská časť:	Bratislava – Nové Mesto
Adresa:	Račianske mýto
Adresa popisom:	Račianske mýto - park
Názov pamätihodnosti:	Park Račianske mýto s umeleckými dielami
Typ pamätihodnosti:	kategória 1A – hmotná nehnuteľná

v zozname pamätihodností hl. mesta : nie je evidovaný

Popis:

Pôvodná koncepcia parku na Račianskom mýte bola súčasťou komplexnej bytovej výstavby známej ako sídlisko „Februárová“ – ľudovo „Februárka“, ktorá prebehla v tomto priestore od konca 50. rokov – do polovice 60. rokov 20. stor. V rámci sídliska bolo postavených viac ako 3500 bytov. Sídlisko „Februárka“ predstavovalo v čase svojho vzniku mimoriadne vydarené sídlisko. Boli tu uplatnené mnohé nové stavebno-technické postupy (technika liateho betónu pri stavbe bytových domov a pod.). Hlavným projektantom bol **Ing. arch. Štefan Svetko**, autor viacerých hodnotných stavieb v našom meste. Koncepcia úpravy parku na Račianskom mýte bola súčasťou KBV, arch. Svetko ako zodpovedný projektant, bol aj garantom umelecko – výtvarného dotvorenia parku, sledoval dokončovacie práce až po inštaláciu sôch a posledné sadbové a terénne úpravy. Po vypracovaní libreta umeleckého dotvorenia parku i celého sídliska „Februárová“ ,boli projektantom oslovení špičkoví slovenskí výtvarníci, ktorým boli zadané tematické a priestorové podmienky pre vyhotovenie umeleckých diel. Tieto mali svojím výtvarným riešením pôsobiť na estetické cítenie obyvateľov sídliska, najmä detí. Bola to úloha náročná, ale dnes s odstupom viac ako 50 rokov môžeme konštatovať, že autorom sa dielo podarilo. Súčasťou parku sa stali umelecké diela, ktorých kvalitu už dávno preveril čas. Je úžasné, že na umelcov v týchto rokoch nebol vyvíjaný ideologický tlak a mohli sa plne umelecky realizovať. Nakoniec jediná, ozaj „ideologicky zafarbená“ socha Milicionára od akad. soch. Jána Kulicha bola do parku inštalovaná až oveľa neskôr - v r.1973.

Na Račianskom mýte v parku ale aj medzi obytnými domami čaká na svoje ocenenie viacero umeleckých diel.

Vo výbere umelcov, ktorí sa mali podieľať na tejto úlohe bol v tom čase už renomovaný slovenský sochár **Alexander Trizuljak** (1921-1990). Nechal sa inšpirovať slovenskými ľudovými rozprávkami a navrhol plastiku, ktorá sa pôvodne volala „Janko a tátoš“ a mala byť súčasťou fontány. Postupne, ako sa formovala konečná predstava o soche, čoraz častejšie sa začal používať názov plastiky „**Slncový kôň**“ (1966). Autorovi sa pri tejto plastike podarilo vynikajúco prepojiť ríšu fantázie a rozprávok s túžbou človeka po odpútaní sa od zeme a lete do vesmíru. Táto téma bola v 60. rokoch 20. stor. veľmi populárna a obľúbená. Sám Trizuljak ju spracováva niekoľkokrát. Plastika „Slncový kôň“ patrí k tomu najlepšiemu, čo môžeme na území Bratislavy na verejných priestranstvách nájsť. Dokonalé zachytenie dynamického pohybu, čistá modelácia tela chlapca i koňa, neštandardné, originálne spojenie kovovej plastiky s podstavcom z hrubého šalovaného betónu robí z tohto umeleckého diela dielo nadčasové, vysokej estetickej úrovne , presahujúce dobu svojho vzniku.

Jedným z umelcov, ktorí boli súčasťou tímu bol aj **akademický sochár Juraj Hovorka (1926- 2018)**, ktorý vytvoril intímnu plastiku s názvom „ Pieseň o mieri“, ktorá sa stala známou pod názvom „**Dievča s holubicou**“. Plastika z tepaného medeného plechu je vysoká 210 cm a autor ju vyhotovil v r. 1967. Dievča v podrepe má na nohe holubicu, ku ktorej má strach sa priblížiť. V súčasnosti holubica na nohe dievčaťa chýba – niekto ju ukradol. Ale miesto, kde bola uchytená, je na nohe stále zreteľné.

Zadný priestor parku uzatvára zaujímavá umelecká kompozícia, ktorú akademický sochár **Ladislav Snopek** (1919-2010) nazval príznačným názvom „**Vesmír**“.

Akademický sochár Ladislav Snopek dostal úlohu vytvoriť bariérovú stenu, ktorá by okrem estetickú funkcie plnila aj úlohu uzatvárať priestor tvoriaceho sa parku. Navrhol kompozíciu s názvom „Vesmír“, ktorú vytvoril kombináciou stien zo železobetónu a lešteného kovu. Kompozične zložité riešenie z troch cca 7 m dlhých a 2,5 m vysokých betónových dosiek so zaoblenými stenami, s priestorovo vyloženými betónovými konzolami, akcentujú kovové prvky s námetom kozmu. Prvá doska má za námet dobývanie kozmického priestoru ľuďmi – je tu kozmonaut i raketový motor, druhá stena nesie v sebe prvok našej slnecnej sústavy – planétu Saturn. Tretia stena má za námet znamenia zverokruhu, a dve zemské rovnobežky – Obratník Raka a Obratník Kozorožca. Toto mimoriadne dôvtipne premyslené dielo bolo po náročných rokoch príprav inštalované do parku až v r. 1967. Stalo sa súčasťou verejného priestoru i priestorom pre detskú fantáziu. Súčasťou detského ihriska sú aj betónové hracie dvorce – vláčik, preliezačka. Aj tieto doplnky detského ihriska majú svojich autorov, slúžia dodnes svojmu účelu.

V parku sú aj ďalšie práce, socha *Život proti vojne* („**Hirošima**“) z r. 1982-3 od akad. sochára **Tibora Bartfaya**, ktorá je umiestnená na mieste, kde bola socha Milicionára.

Park je doplnený fontánou a krásnym rozáriom. Úprava parku trvala plných šesť rokov, v roku 1967 bola park skolaudovaný v prevedení ako ho dnes poznáme. Už dnes je jasné, že nie všetko, čo vzniklo za roky socializmu, bolo zlé. Často práve naopak – v 60. a 70. rokoch 20. stor. boli v našom meste osadené umelecké diela mimoriadnej kvality, ktoré napriek železnej opone držali krok s európskym umením. Je zrejmé, že aj v minulosti sa podarilo dosiahnuť pozoruhodný súlad medzi sochou a prostredím, v ktorom je inštalovaná, a to je, podľa mňa, aj prípad parku na Račianskom mýte.

Literatúra a pramene:

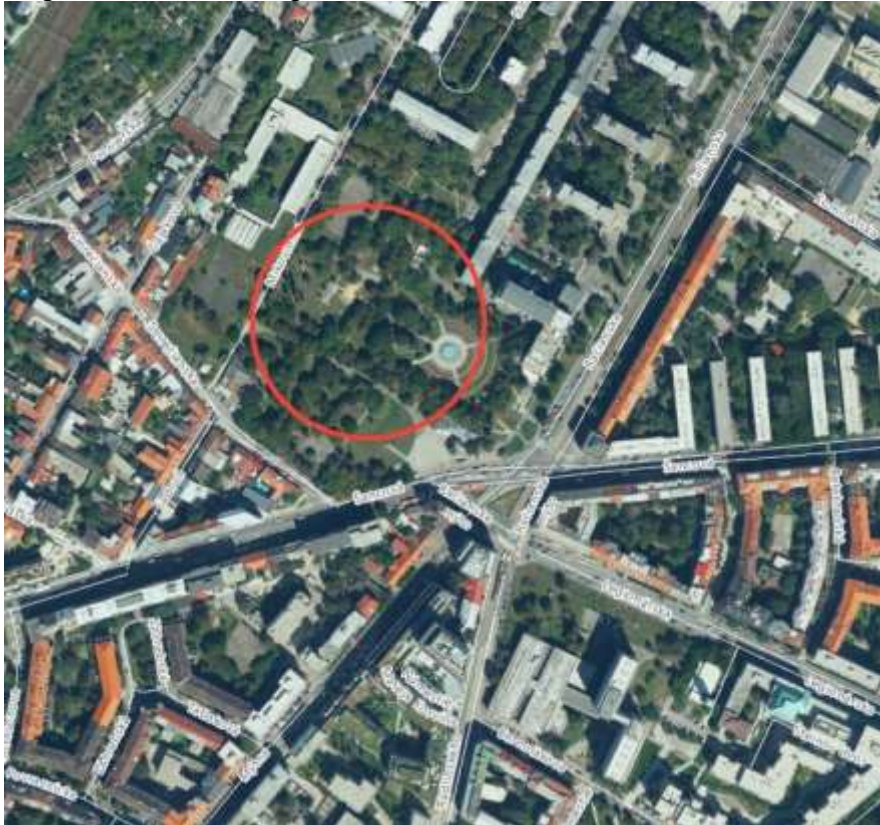
Slovenský fond výtvarných umení - fond uložený v SNA

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 6/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Kukučínova 38 (Jarošova ul.)
Adresa popisom: dominanta územia
Názov pamätihodnosti: **Internát Hviezda**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Bratislavy: je evidovaný

Foto:

interiér vstupnej haly (foto: web.)

Popis:

Jedinečný objekt internátu „Hviezda“ ľudovo zvaný „Kukurica“ dominuje priestoru križovatky Jarošova, Kukučínova a Račianska ul. už viac ako 40 rokov. Ide o kruhovú, 26 podlažnú budovu, pôvodne postavenú ako internát vojenskej akadémie. Autorom projektu je **Ing. arch. Ján Strcula a Ing. arch Cyril Sirotný**. Návrh vyhotovili v r.1972, realizácia prebehla v r.1977-8. Jednotlivé ubytovacie jednotky autori rozložili po kruhovom obvode budovy. Na každom podlaží sa nachádza 17 dvojposteľových izieb. V strede objektu je železobetónové kruhové jadro v priemere 10 m². Schodisko a výtahy sú vysunuté mimo kruhového pôdorysu budovy. Jednotlivé ubytovacie bunky majú vzdušné balkóny, ktoré sú pre fasádu charakteristické. Je zaujímavé, že objekt na zemi zaberá plochu len 160 m². Od r. 2012 je objekt z dôvodu zlého stavebno-technického stavu uzavretý.

Literatúra a pramene:

<https://bratislava.dnes24.sk/bratislavske-naj-kukurica-bola-v-minulosti-najvyssou-budovou-v-meste-288671>

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

Žalman, P.: Architektonický atlas Bratislava 1970-2006 (Bratislava, 2007)

<https://www.noviny.sk/slovensko/119307-video-pozrite-sa-do-vnutra-bratislavskej-kukurice>

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 6/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

BA -

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Ul. Odborárska, ul. Nobelova
Adresa popisom: súbor 9 domov
Názov pamätihodnosti: **Trojdomy**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností **Nového Mesta** : nie je evidovaný

Foto:

Popis:

Skupina činžových domov známych ako **Trojdomy** bola súčasťou rozsiahleho nevýrobného komplexu bývalej Dynamitky, v rámci ktorého slúžili pre bývanie zamestnancov fabriky.

Trojdomy postavila továreň Dynamit Nobel prostredníctvom firmy Pittel-Browseweter pre svojich zamestnancov v r. **1942-1947**. Trojdomy mali pôvodne 3 bloky (Blok I. II. III.) V každom bloku boli tri objekty, t. j. spolu 9 budov. Pôvodné objekty boli jednoposchodové, podpivničené domy s manzardovou strechou. Viaceré domy dnes majú zobytnené podkrovia. Domy mali spravidla dvojizbové a trojizbové byty s príslušenstvom. Celý areál je oplotený pôvodným jednotným betónovým nízkym plotom, vzrastlá zeleň robí z tohto areálu príjemné miesto na bývanie.

Literatúra a pramene:

Návrh na vyhlásenie pamiatkovej zóny Trojdomy (spracovala PhDr. V.Obuchová,1993, rkp. MÚOP)

AMB parc.č.13444/26-8

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 9/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Račianska ul.
Adresa popisom: 831 02 Nové Mesto
Názov pamätihodnosti: **Budova železničnej stanice Bratislava Predmestie**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
v zozname pamätihodností hl. mesta : nie je evidovaný

Stav budovy pred rekonštrukciou

Popis:

Pôvodná budova stanice bola odovzdaná do prevádzky 1. decembra 1891 pod názvom Bratislava Dynamitka a slúžila predovšetkým pre továreň Dynamit – Nobel. Stanica bola vybudovaná asi tri kilometre od ŽST Bratislava Filiálka na trati Bratislave - Trnava a bola do nej zaústená vlečka továrne Dynamit – Nobel, ktorá sa postupne rozrástla na najväčší vlečkový areál v Bratislave.

V súvislosti s výstavbou bratislavského železničného uzla v druhej polovici minulého storočia bola realizovaná prestavba železničnej stanice Bratislava predmestie. Išlo tiež o výstavbu novej výpravnej budovy, ktorá začala v roku 1967. Nová výpravná budova bola do užívania slávnostne odovzdaná dňa 23. decembra 1971. Autorom projektu stanice bol **Ing. arch. Ján Paško**, ktorý vtedy pracoval pre Železničné staviteľstvo. Postupné utlmovanie výroby v chemickej továrni spôsobilo aj slabé využívanie stanice Predmestie. Osobné vlaky ako aj rýchliky využívajú železničnú zástavku Vinohrady. Objekt stanice chátral. Ministerstvo dopravy pristúpilo k rekonštrukcii stanice i nadchodu v r.2011.

V decembri 2017 bola rekonštrukcia ukončená, stála cca 2,8 mil. €.

Literatúra a pramene:

https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDelezni%C4%8Dn%C3%A1_stanica_Bratislava_predmestie

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP
Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková
Dátum: 6/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Tomášikova ulica
Adresa popisom: -
Názov pamätihodnosti: **Budova železničnej stanice Nové Mesto**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Bratislavy: je evidovaný

Foto:

Interiér po úprave v r.2001

pôvodná podoba interiéru

Popis:

Železničná stanica Bratislava Nové Mesto je druhá najdôležitejšia železničná stanica v Bratislave. V roku 1952 vybudovali traťové prepojenie zo stanice Bratislava predmestie s traťou Bratislava Nové Mesto – Komárno. V súvislosti s novým územným plánom Bratislavy rozhodli aj o prestavbe železničného uzla. Vznikla koncepcia bratislavskej obvodovej železničnej komunikácie. Jej cieľom bolo vylúčenie železnice z centra rozvíjajúceho sa mesta. To znamenalo odstránenie železnice na úsekoch Bratislava filiálka – Bratislava Nové Mesto – Bratislava Petržalka, na ktorej bolo desať úrovnových priecostí. Na trase obvodovej železničnej komunikácie vybudovali novú železničnú stanicu Bratislava Nové Mesto, ktorú uviedli do prevádzky v roku 1962. Autorom projektu objektu stanice je **Ing. arch. Vojtech Fifik**. Realizáciu vykonalo Železničné staviteľstvo Bratislava. Architekt Fifik projektoval viacero železničných staníc na Slovensku, medzi jeho ikonické stavby patrí železničná stanica v Nových Zámkoch. Obidve stanice majú spoločný autorský rukopis. Typickým prvkom je celosklenená hlavná fasáda, s jemným rastrom okien presvetľujúca vestibul stanice. Tej dominuje dvojramenné schodisko, ktorým sa vystupuje na galériu. Súčasťou vestibulu je aj rozmerná maľba na stene haly „Tranzit a transfer človeka“ od akademického maliara **Františka Gajdoša** z r. 1964. Maľba má rozmery 320x630 cm.

V období rokov 2001 – 2007 prebiehala rekonštrukcia stanice, ktorej súčasťou bolo očistenie fasády budovy stanice, inštalácia elektronického informačného systému, rekonštrukcia nástupíšť a osobnej pokladnice.

Pri rekonštrukcii sa však pristúpilo aj k znefunkčneniu schodiska vo vestibule, ktoré bolo zastavané rôznymi stánkami. Toto riešenie je veľmi nešťastné.

© ING. PETER PÁTEČEK :: ŽELEZNIČNÍČI.INFO

pôvodná podoba interiéru

Literatúra a pramene:

<https://www.rail.sk/arp/slovakia/zst/134361.htm>

<https://hvorecky.sk/2009/06/25/stanica-horor-v-moderne/#more-1101>

<https://www.rail.sk/arp/slovakia/zst/146167.htm>

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková, Ing. Peter Páteček

Dátum: 6/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

BA-

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Račianska 78
Adresa popisom: rozsiahly areál bývalej chemickej školy
Názov pamätihodnosti: **Nová Cvernovka**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
v zozname pamätihodností Nového Mesta : nie je evidovaný

Foto:

Pôvodné schodisko a dlažba

Popis:

Pre Chemické závody Dynamit Nobel navrhol v r. 1947 **Ing. arch. Vladimír Karfik** (1901 – 1996), jeden z najvýznamnejších československých architektov moderny, budovu administratívy. Karfik bol „dvorným“ architektom chemických závodov, projektoval nielen technické objekty, ale aj obytné súbory pre zamestnancov (sídliisko Biely kríž, kolónia Vistra). Budovu administratívy poňal ako rozmernú blokovú architektúru, s pôdorysom v tvare obráteného písmena „L“, s akcentovaným vstupom. S chodbovým traktom je budova spojená so susedným objektom slobodárni. Projekt získal stavebné povolenie na jeseň 1947. Budova bola dokončená v r. 1950. V týchto rokoch dochádza už k postupnej snahe o utlmovanie výroby, najvyššie štátne orgány hľadajú nové miesto pre presun tejto „toxickej“ fabriky. Továrň CHZJD (Chemické závody Juraja Dimitrova, čo je nový názov zoštatneného podniku) sú hlavným znečisťovateľom ovzdušia v celej tejto rozsiahlej obytnej oblasti. Nová administratívna budova je preto upravená pre potreby školy a je v nej zriadená Stredná priemyselná škola chemická v Bratislave, ktorá začala písať svoju históriu v roku 1951. Jej vznik si vyžiadala aj zvýšená potreba odborníkov stredného stupňa pre rozvíjajúci sa chemický priemysel Slovenska. Prvého septembra 1951 začínala s dvoma triedami prvého ročníka ako podniková škola pri Závode Juraja Dimitrova v Bratislave.

Od r. 1959 fungovala v objekte najväčšia stredná chemická škola v celej republike s dobre vybudovanými laboratóriami chémie, fyziky, elektrotechniky, fotografickou pracovňou. Škola na svojom mieste oslávila 50 výročie vzniku, v ďalších rokoch opustila budovu na Račianskej a presťahovala sa do Vlčieho hrdla.

Vyprázdený objekt sa stal miestom známym ako „**Nová Cvernovka**“ – čo je kultúrne a kreatívne centrum, ktoré prevádzkuje Nadácia Cvernovka. Okrem multifunkčných priestorov, vonkajšej terasy, pódia, komunitnej záhrady, verejného parku, detského ihriska a verejnej knižnice tu sídli 132 umeleckých a tvorivých ateliérov. Areál poskytuje široké spektrum kultúrnych a vzdelávacích programov z oblasti hudby, výtvarného umenia, literatúry, filmu, divadla a multižánrových aktivít.

situovanie objektu v pôvodnej PD od Ing. arch. Vl. Karfika z r.1947 (fond AMB)

Literatúra a pramene:

<http://www.sosch.sk/historia-sos-racianska-78/>

[https://alfa.stuba.sk/wp-](https://alfa.stuba.sk/wp-content/uploads/2020/04/4_2012_5_Bartos%CC%8Cova%CC%81.pdf)

[content/uploads/2020/04/4_2012_5_Bartos%CC%8Cova%CC%81.pdf](https://alfa.stuba.sk/wp-content/uploads/2020/04/4_2012_5_Bartos%CC%8Cova%CC%81.pdf)

<https://novacvernovka.eu/o-nas>

Fondy v AMB -krabica č.573, parc. č.13419

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 9/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

BA -I. -A.4

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Nové Mesto**

Adresa: Cesta Mládeže

Adresa popisom:

Typ pamätihodnosti: zaniknutá

Názov pamätihodnosti: **budova Ferdinandových kúpeľov na Železnej studienke**

Číslo v zozname MČ: zoznam nie je t.č. vypracovaný

Foto:

Popis:

V hornej časti Mlynskej doliny asi 650 m za IX. mlynom nechalo v roku 1826 mesto Bratislava urobiť analýzu tunajšieho prameňa a zistilo sa, že okrem uhličitanu vápnatého, uhličitanu sodného a horečnatého voda obsahovala aj kyslíčnik železitý, odtiaľ pomenovanie Železná studienka. Mešťan J. Pergameny (Bergameny) dostal od mesta povolenie vybudovať kúpeľný dom, ktorý dostal názov podľa kráľa Ferdinanda V. – Ferdinandove kúpele. Jednoposchodový dom mal 20 miestností, okrem izieb a reštaurácie tu bola i kaplnka. Kúpele tu fungovali od roku 1830 do roku 1844, kedy budovu odkúpil vinár Jakub Palugyay a vybudoval z nej hotel. Od roku 1894 vlastnilo Železnú studienku mesto Bratislava, ktoré objekt v roku 1938 posledný krát rekonštruovali. V 60. rokoch 20. storočia budova bola veľmi schátralá, preto ju v roku 1970 asanovali.

Literatúra a pramene:

V.Obuchová, Priemyselná Bratislava. PT Marenčín, 2009. str.55 – pozri aj Cmorej, pohľadnice...

Spracoval: PhDr. Viera Obuchová, CSc.

Autor fotodokumentácie:

Dátum: 2009, 4/2010, 10/2011

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Junácka 4
Adresa popisom: rozsiahly komplex stavieb
Názov pamätihodnosti: **Plaváreň Pasienky**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
v zozname pamätihodností hl. mesta: je evidovaný

Foto:

Základný kameň plavárne

Dekoratívna stena z keramických kabrinčov

Popis:

Rozmerné územie známe v 19. stor. ako „Kuhaide“ (ľudovo Kuchajda) bolo až do pol.20. stor. nezastavané, boli tu lúky a pasienky. Od 60. rokov 20. stor. sa územie volá „Pasienky“ a predstavuje priestor na okraji mesta, kde štát a mesto buduje areály športovísk pre telovýchovné jednoty, profesionálnych športovcov ako aj širokú verejnosť. Z týchto rokov tu dodnes stojí športová hala, gymnastická hala, plaváreň, futbalový štadión Inter a rekreačný areál prírodného kúpaliska Kuchajda.

Jediný bratislavský bazén spĺňajúci kritériá olympijského bazéna sa nachádza v plavárni Pasienky. Ide o 50 m bazén, ktorý nepretržite funguje od r. 1973, kedy bola plaváreň otvorená. Ide o jedinečnú stavbu v rámci Bratislavy, rozsiahly komplex objektov plavárne, sauny, technického a spoločenského zázemia. Na základnom kameni, ktorý je umiestnený vo vstupnom priestore plavárne, čítame informácie, že autorom projektu je **Ing. arch. Kamil Kosman** (ŠPUO) Bratislava, stavbu realizovali Pozemné stavby. Autorom interiéru sú Ing. arch. Alfréd Németh, Ing. arch. Kamil Kosman a architekt Karol Blažej. Realizácia interiérov bola v réžii Ústredia umeleckých remesiel Bratislava.

Plaváreň predstavuje jedinečnú architektúru na území Bratislavy. Je príkladom kvalitnej architektúry, čo sa týka formy, hmotovo-priestorového členenia a dispozície ako aj výtvarného riešenia interiérov (terazzové dlažby, výtvarné stvárnenie hlavného schodiska, keramické steny a pod.).

Súčasná podoba interiérov - nevhodné prepriekovanie vstupnej haly, ako aj bezkonceptné prenájmy prízemných priestorov rôznym typom prevádzok objektu neprospeva.

Literatúra a pramene:

<http://cargocollective.com/MiestaMesta/Plavaren-Pasienky-Moderna>

Moravčíková, H., Dulla, M.: Architektúra Slovenska v 20. storočí. (Slovart, 2002)

Žalman, P.: Architektonický atlas Bratislava 1970-2006 (Bratislava, 2007)

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP
Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková
Dátum: 6/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Kutuzovova ul. Vajnorská ul.
Adresa popisom: jednotne oplotený uzavretý vojenský areál
Názov pamätihodnosti: **Kutuzovove kasárne**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
v zozname pamätihodností hl. mesta : je evidovaný
Foto:

Pohľad na areál od
Kutuzovovej ul.

Pohľad od Vajnorskej ul.

Popis:

Areál Kutuzovových kasární je jedinečne zachovaným urbanistickým areálom, ktorý slúži stále svojmu pôvodnému účelu, armáde, dnes je aj sídlom Ministerstva obrany SR.

Bratislava patrila zač. 20. stor. medzi najväčšie posádkové mestá na našom území. Budovy kasární boli roztrúsené po celom meste. Z tohto dôvodu boli na voľnom priestranstve na okraji mesta vybudované v r. 1904-5 dnešné Kutuzovove kasárne, pôvodne Delostrelecké kasárne. Charakteristickým znakom nových areálov kasární bolo združovanie stavieb s rôznymi funkciami do jedného celku. Aj v prípade Kutuzovových kasární nachádzame vedľa seba nielen cvičiská, ubytovacie zariadenia, ale aj koniarne, jazdiareň, strelnicu, sklady výzbroje, ale aj spoločenské objekty. Pôvodný celok mal až 38 budov. Rozsiahly areál kasární bol vybudovaný podľa najmodernejších predpisov, na prvý pohľad vynikajú jasnou pôdorysnou kompozíciou, objekty boli usporiadané kolmo na seba, s pravidelnými, presne stanovenými odstupmi. Jednotlivé objekty pôvodnej zástavby sú hmotovo jednoduché stavby, zjednotené formálnymi znakmi (jednotná úprava fasád).

Počas viac ako storočnej histórie kasární došlo v rámci areálu k viacerým asanáciám, prestavbám aj k výstavbe nových objektov. Napriek týmto zásahom konštatujeme, že **areál Kutuzovových kasární je jedinečný areál na území nášho mesta, má nespochybniteľnú historickú aj architektonickú hodnotu.** Z tohto dôvodu je areál kasární od r. 2008 evidovaný ako pamätihodnosť mesta Bratislavy, s potenciálom stať sa v budúcnosti aj národnou kultúrnou pamiatkou.

Literatúra a pramene:

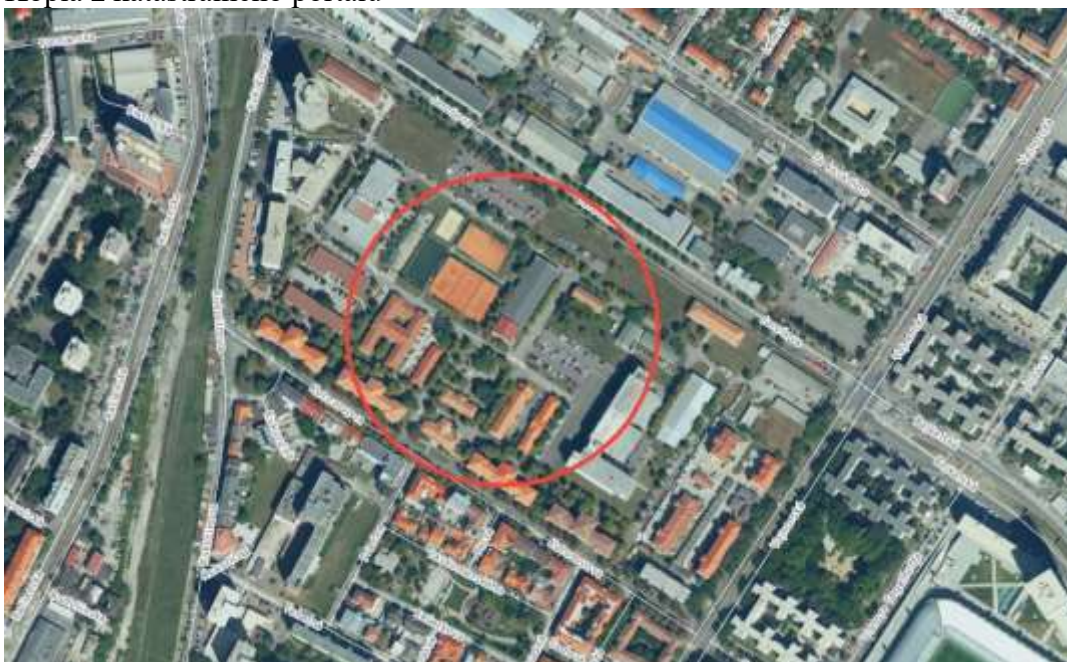
Dangl, V.: Bratislava ako posádkové mesto (1867-1940) In: Vojenská história 2/2013 str.6-30

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 6/2023

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

NoM-1A-19

Mesto: Bratislava

Mestská časť: **Nové Mesto**

Adresa: ulica Odbojárov, Trnavská cesta

Adresa popisom:

Typ pamätihodnosti: kategória 1A - hmotná nehnuteľná

Názov pamätihodnosti: **Zimný štadión**

Foto:

Popis:

Zimný štadión bol pôvodne projektovaný v roku 1938 -1940 architektom K. Grossom ako nekrytý, postavený bol v rokoch 1946 (K. Gross spolu s Adámkom, J. Uhlírom, E. Horváthom). V roku 1957 boli zastrešené tribúny, keďže sa v Bratislave konali v roku 1958 majstrovstvá Európy v krasokorčuľovaní.

Je to trojposchodová budova obdĺžnikového pôdorysu. Poschodia nad silne zapusteným prízemím nesú po celom obvode piliere. Skosené nárožia sú členené trojicami plastických lizén medzi vysokými úzkymi oknami.

V rokoch 2009 – 2011 bol pred majstrovstvami sveta v ľadovom hokeji 2011 v Bratislave a Košiciach výrazne prestavaný.

Literatúra a pramene:

Bratislava Nové Mesto. Bratislava, MÚ Nové Mesto. 1998.

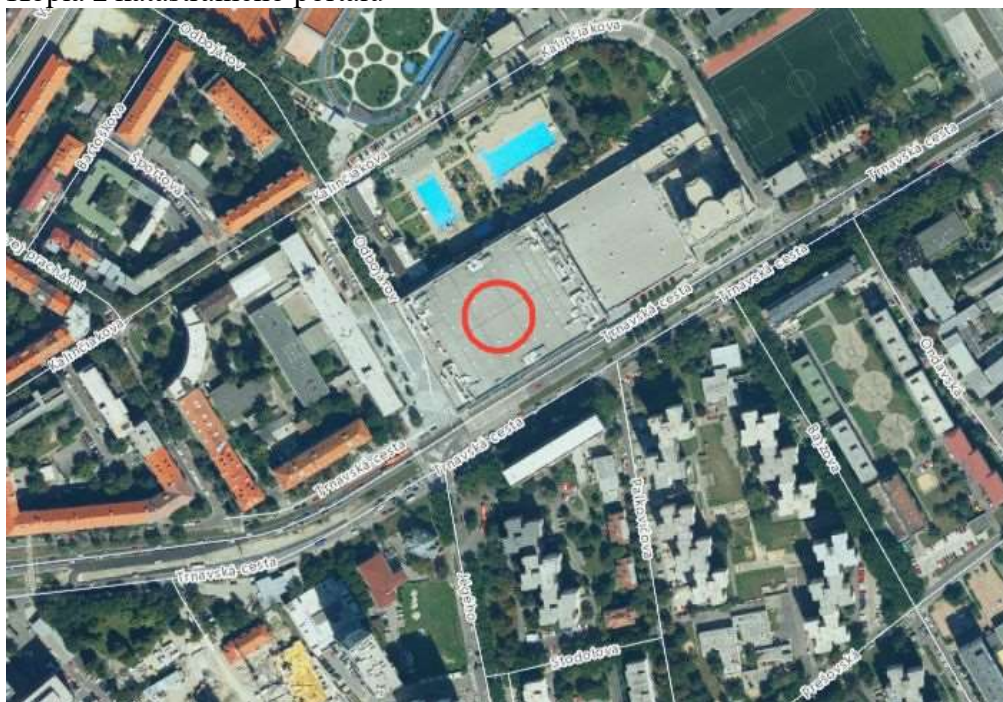
Š. Šlachta, I. Dorotjaková, str.156, Bratislava. SAV, Bratislava, 1961

Spracoval: PhDr. Viera Obuchová, CSc., MÚOP

Autor fotodokumentácie: Mgr. Peter Horanský

Dátum: august 2008

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta Bratislavy

BA -

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: Trnavská cesta 31
Adresa popisom: za športovou halou Pasienky
Názov pamätihodnosti: **Kolkáreň**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Nového Mesta: nie je evidovaný

Popis:

Rožmerné územie známe v 19. stor. ako „Kuhaide“(ľudovo Kuchajda) bolo až do pol.20. stor. nezastavané, boli tu lúky a pasienky. Od 60. rokov 20. stor. sa územie volá „Pasienky“ a predstavuje priestor na okraji mesta, kde štát a mesto buduje areály športovísk pre telovýchovné jednoty, profesionálnych športovcov ako aj širokú verejnosť. Z týchto rokov tu dodnes stojí športová hala, kolkáreň, gymnastická hala, plaváreň, futbalový štadión Inter a rekreačný areál prírodného kúpaliska Kuchajda.

Jedinečný objekt bratislavskej kolkárne na Pasienkoch bol postavený v r. 1962. V rokoch výstavby išlo o jedinú šesťdráhovú kolkáreň v bývalej ČSSR. Objekt bol postavený aj pre usporiadanie pretekov, do hľadiska sa mohlo posadiť až 500 divákov.

Objekt charakterizuje pozdĺžny tvar, ktorý v sebe skrýva kolkársku dráhu. Súčasťou stavby je aj zázemie, priestor pre občerstvenie a pod. Architektonicky zaujímavé sú riešenie fasády objektu, kde svetlo do interiérov preniká aj cez úzke štrbinové okenné otvory. Ide o jedinečnú architektúru na území Bratislavy navrhnutú pre špecifické potreby konkrétneho športu.

Súčasný stav objektu je neuspokojivý. Nie je zrejmé, kto je vlastníkom objektu, aké má majiteľ s ním plány, nakoľko prevádzka kolkárne je uzatvorená.

Literatúra a pramene:

Vojtech,J.: Športový život v Bratislave od roku 1945 (In: BRATISLAVA V.1969,Spisy Mestského múzea v Bratislave,Osveta1970, str.235-253)

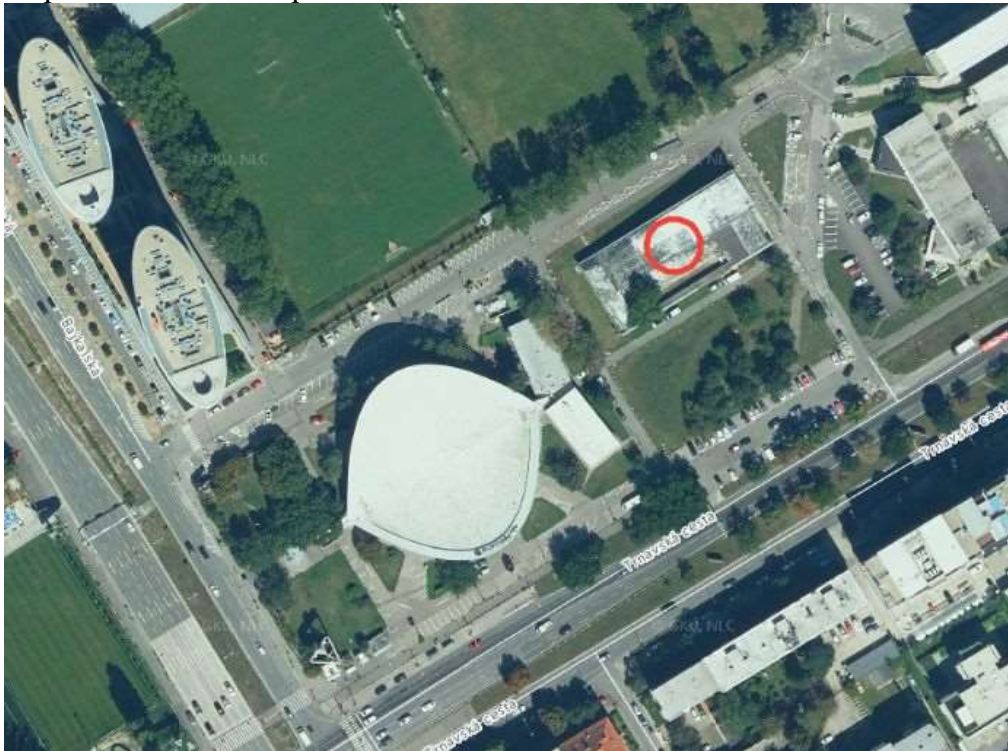
Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 10/2021

Poznámka 6.11.2023 : budova bola v r. 2022 asanovaná

Kópia z katastrálneho portálu

Evidenčný list pamätihodnosti mesta

Mesto: Bratislava
Mestská časť: Bratislava – **Nové Mesto**
Adresa: **Vajnorská 122**
Adresa popisom: v línii ulice Vajnorská
Názov pamätihodnosti: **Objekt elektrárni – obytný dom**
Typ pamätihodnosti: kategória 1A – hmotná nehnuteľná
Číslo v zozname pamätihodností Bratislavy: je evidovaný

Foto:

Popis:

Prakticky na periférii mesta, na Vajnorskej ul., je postavený objekt pôvodne patriaci Západoslovenským elektrárňam. Pôvodne ide o transformačnú a spínaciu stanicu s montážnou vežou a kryt civilnej obrany pre zamestnancov podniku. Objekty boli postavené v r.1939 podľa návrhu **architekta Dušana S. Jurkoviča** (1868 -1947). Jurkovič sa v 30. rokoch venoval vo svojej tvorbe vo veľkom meradle aj technickým stavbám, špeciálne pracoval pre energetiku. Tieto stavby majú veľa spoločných znakov, jedným z veľmi špecifických je keramický obklad fasády. (Jurkovičov brat mal v Trnave tehelňu). Zo súboru týchto technických stavieb od architekta Jurkoviča je objekt na Čulenovej ul. kultúrna pamiatka, ďalší na Šancovej ul. je pamätihodnosť hl. mesta.

Objekt na Vajnorskej ul. je jednoduchá architektúra tvorená dvoma objektami spojenými chodbou. Veža stojí samostatne a je zachovaná v pôvodnom stave. Pôvodne prevádzkové objekty sú dnes upravené na byty.

Literatúra a pramene:

Bořutová, D.: Architekt Dušan Samuel Jurkovič (Slovar, 2010)

Spracoval: PhDr. Jana Hamšíková, MÚOP

Autor fotodokumentácie: PhDr. Jana Hamšíková

Dátum: 6/2023

Kópia z katastrálneho portálu

